

KÜLÜGYI MŰHELY – GYORSELEMZÉS SOROZAT

KARTAI GERGŐ

A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG JOGI SZABÁLYOZÁSA SZLOVÁKIÁBAN

2023. ÉV 4. SZÁM

KÜLÜGYI MŰHELY – GYORSELEMZÉS SOROZAT

A Külügyi Műhely Alapítvány
elektronikus (online) megjelenésű időszaki kiadványa

FŐSZERKESZTŐ:

Dr. Kiss Lilla Nóra – dr. Wágner Tamás Zoltán

SZAKMAI LEKTOR:

Dr. Szabó Balázs – Dr. Tárnok Balázs

KIADVÁNYVEZETŐ:

Dr. Sziebig Orsolya Johanna

SZERKESZTŐSÉG TAGJAI:

Kontra Réka, Dr. Szabó Balázs, Dr. Tárnok Balázs, Mersz Mónika, Dr. Téglásiné Dr. Kovács Júlia

TUDOMÁNYOS TANÁCSADÓ TESTÜLET:

Dr. Beretka Katinka, Dr. habil. Domonkos Endre Ferenc, Dr. Erdős Éva,
dr. Fehér Zoltán, Dr. Lévainé Dr. Fazekas Judit, Lőrinczné Dr. habil. Bencze Edit,
Dr. Márkus László, Dr. Mohay Ágoston Csanád, Dr. Sulyok Márton,
Dr. Szabados Tamás, Dr. Szabó Zsuzsanna Katalin, Dr. Szilágyi István, Dr. Török Bernát

KIADÓ:

Külügyi Műhely Alapítvány
1164 Budapest, Levedi u. 2. E épület 3/a.
Tel.: +3630 517 3318

Honlap: www.kulugyimuhelyalapitvany.hu

E-mail: kmszerkesztoseg@gmail.com

A kiadványt az Országos Széchényi Könyvtár
Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis archiválja.

© Kartai Gergő, 2023.

© Külügyi Műhely Alapítvány, 2023.

ISSN 2630-8088

Crossref DOI azonosító 10.54599/KMGYS

[DOI: 10.54599/KMGYS.2023.4](https://doi.org/10.54599/KMGYS.2023.4)

A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG JOGI SZABÁLYOZÁSA SZLOVÁKIÁBAN

LEGAL REGULATION OF DUAL CITIZENSHIP IN SLOVAKIA

KARTAI GERGŐ¹

Absztrakt: Minden szuverén állam a belső jogában önállóan határozhatja meg az állampolgári jogokat és kötelezettségeket. éppen ezért nincs egységes álláspont arra nézve, hogy jogi értelemben mely jogok és kötelezettségek alkotják az állampolgárságot. Ugyan vannak nemzetközi és európai ügyek (lsd. Nottebohm-ügy, Rottman-ügy, Tjebbes-ügy, Micheletti-ügy), melyek bár kiemelnek bizonyos elvi tételeket, mely tételleket és joggyakorlatot az államoknak figyelembe kellene venniük, azonban ez a jogkövető magatartás nem mindig érvényesül. Szlovákia esetében az 1960-as évek végétől Csehszlovákiában több törvény is rendelkezett a szlovák, cseh és a szövetségi állam állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről. A magyar kedvezményes honosítás ellenreakciójaként értelmezhető a szlovák kormányának a szlovák állampolgárságról szóló törvény alkotmányt sértő, szigorú jellegű módosítása, amely ahhoz vezetett, hogy 2022. decemberéig több mint 4300 ember veszítette el szlovák állampolgárságát. A szlovák Parlament tavaly fogadta el az állampolgársági törvény ismételt módosítását, mely a megfosztott szlovákiai magyarok többségének helyzetén mit sem javított. Felmerül tehát a kérdés, hogy az Európai Unióhoz csatlakozott Szlovákia állampolgársági törvény módosításai megfelelnek-e az európai uniós és a nemzetközi jogi normáknak? Vagy hogy megvalósul-e Szlovákiában az egyenlő elbánás elve az állampolgárság vonatkozásában? Úgy gondolom ezek mind-mind olyan érdekesítő kérdések, amelyek nem csak érdekesek lehetnek, de erősen meghatározza és rányomja bélyegét a mai társadalmunkra.

Kulcsszavak: kisebbségi jogok, kettős állampolgárság, jogalkotás, Szlovákia, Európai Unió joga, nemzetközi jog

Abstract: Each sovereign state can independently define the rights and duties of citizenship in its internal law, and there is therefore no uniform view on which rights and duties constitute citizenship in legal terms. Although there are international and European cases (see Nottebohm, Rottman, Tjebbes, Micheletti) which, although they highlight certain principles which States should take into account, this legal principle is not always applied. In the case of Slovakia, since the late 1960s, Czechoslovakia has had several laws on the acquisition and loss of Slovak, Czech and federal citizenship. The Slovak government's unconstitutionally strict amendment of the Slovak Citizenship Act, which led to the loss of Slovak citizenship by December 2022 of more than 4,300 people, can be seen as a backlash against Hungarian preferential naturalisation. Last year, the Slovak Parliament adopted a

¹ PhD-hallgató, Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 9026 Győr, Áldozat utca 12.; főtanácsos, Alkotmány- bíróság, 1015 Budapest, Donáti u. 35–45. E-mail: gergo@drkartai.hu. MTMT azonosító: 10080921.

further amendment to the Citizenship Act, which did nothing to improve the situation of the majority of deprived Hungarians in Slovakia. So the question arises whether the amendments to the citizenship law of Slovakia, which has joined the European Union, are in line with EU and international legal standards. Or whether the principle of equal treatment as regards citizenship is being implemented in Slovakia? I think these are all interesting questions that not only can be interesting, but also strongly define and shape our society today.

Keywords: minority rights, dual citizenship, legislation, Slovakia, European Union law, international law

*„Az ember szabadnak született, de mégis mindenhol láncokat hord.”
/Jean-Jacques Rousseau/*

BEVEZETÉS

A kisebbségek védelme folyamatos kihívást jelent a politika, valamint több diszciplína, így a nemzetközi jog tudománya számára is. Munkámban szeretném a kisebbségek védelmét szolgáló, jelenleg hatályos nemzetközi, európai és a szlovák állampolgársággal kapcsolatos jogi normákat felvázolni, illetve szeretnék rávilágítani arra, hogy az állampolgárság értelmezései hogyan kapcsolódnak más közösségi kapcsolatokhoz, hogyan használják fel ezeket a „mi” és az „ők” közötti különbségek meghatározásához, és hogy ezek hogyan épülnek be a kisebbségek önazonosságába, hiszen feltételezzük, hogy minden egyén többrétegű identitással rendelkezik,² ahol a különböző identitások egymással versengenek. A nemzeti identitás olyan fogalom, amely gyakran a politika által szervezett. Értelmezésünkben a nemzet egy mentálisan kialakított, fiktív politikai közösség,³ amelyről feltételezzük, hogy a nemzeti identitás olyan kollektív formája, amelyet egyes kulturális, etnikai, gazdasági, politikai, jogi és területi összetevők alkotnak, amelyek egymáshoz kapcsolódnak.⁴ A kulturális képviselő rendszerként a nemzet identitással szorosan kapcsolódik az egyediség érzéséhez és a „másoktól” való megkülönböztetéshez – főként azok között, akik nemzeti értékeket képviselnek, és akik ettől elhatárolódnak.⁵ Sajnálatos módon előfordulnak azonban olyan esetek is, amikor egyes államokat az állampolgársággal kapcsolatos jogi normák megalkotása során olyan motivációk hajtják, amelyek által a fent említett közösségi kapcsolatokba akarnak beavatkozni. E beavatkozás célja lehet például a kisebbségek identitásának, nemzethez tartozás tudatának a megváltoztatása.

Nekünk, a Kárpát-medencei magyaroknak folyamatosan problémáink vannak, hiszen a külhonban, elcsatolt területeken élő magyar testvéreink folyamatosan ki vannak szolgáltatva az államok kényének-kedvének. Felvidéki magyarként régóta foglalkoztat az, hogy egy külhoni magyar tulajdonképpen, hogy is tudna boldogulni az adott országban, ahová született. Már gimnazista koromban elhatároztam, sőt, tulajdonképpen életcélként tűztem ki, hogy minden tudásommal és erőmmel azon leszek, hogy a határon túli magyaroknak a Kárpát-medencében ne kelljen másodrendű államalkotókként, elnyomásban élniük szülőföldjükön.

² Hall, Stuart, 2002. 25-31. o.

³ Anderson, Benedict, 1983.

⁴ Smith, Antony, 1991.

⁵ Tajfel, Henri, 1978.

A tanulmányom során több megválaszolandó kérdést boncolgatok, amelyek többnyire érzékeny eredetűek, hiszen emberek, közösségek, országok, illetve nemzetek sorsát érintő ítéletek sorát dolgozom fel munkám során, amelyek mentén felvidékként, tehát nem kívülállóként, nagyon nehéz és olykor megerőltető is az objektivitás talaján maradni és a történelmi eseményeket lehetőleg minél tárgyilagosabban feldolgozni. Tanulmányom célja többek között, hogy a jogilag vitás, aggályos kérdésekkel foglalkozzak, azokat boncolgassam, egyes tényállásokat jogi érvekkel alá támasszam, illetve megcáfoljam úgy, hogy azok helyességének, avagy helytelenségének, igazságosságának, avagy igazságtalanságának megállapítását az olvasóra bízom.

Munkám során különböző kérdések kerülnek pellengérré. Ilyen kérdés például, hogy: *Az Európai Unióhoz csatlakozott Szlovákia állampolgársági törvény módosításai megfelelnek-e az európai uniós és a nemzetközi jogi normáknak?* vagy hogy: *Megvalósul-e Szlovákiában az egyenlő elbánás elve az állampolgárság vonatkozásában?* Úgy gondolom ezek mind-mind olyan érdekfeszítő kérdések, amelyek nem csak érdekesek lehetnek a mai ember számára, de erősen meghatározza és rányomja bélyegét mai társadalmunkra.

I. AZ ÁLLAM ÉS AZ EGYÉN KAPCSOLATA

1.1. BEVEZETÉS

Az állam az egyik legbefolyásosabb identitást formáló tényező és ebben az értelemben a nemzet nem csak egy fiktív közösség, hanem a politikai élet meghatározó eleme is egyben.⁶ Az állampolgárság az állam és az egyén közötti kapcsolat intézményesítése. Ez a kapcsolat elsősorban a jogi elveken alapul; azonban az állampolgárság nem formális, se nem stabil vagy egyetemes fogalom, hanem „*kölcsönös, vitatott követelések halmaza az államok képviselői és a társadalom által konstruált kategóriák tagjai között.*”⁷ Az állampolgársági törvények sok esetben magukba foglalják azt is, hogy mit is jelent valójában a nemzeti közösség tagjának lenni.⁸ Ezekben az esetekben az állam állampolgársági gyakorlata olyan csatornaként vagy eszközként értelmezhető, amelyen keresztül az állam meghatározza, hogy ki lehet az adott közösség tagja és ki nem. Az állam az egyénnel nem embercsoportként, hanem jól meghatározott állampolgári kategóriákként foglalkozik, gyakran etnikai/nemzeti alapon, nem pedig polgári alapon.⁹

Az első polgári jogok, mint ahogyan arról már korábban szót ejtettem, a polgári forradalmakat követően kerültek kodifikálásra, inter alia az állampolgársághoz való jog is a polgárosodás időszakában jelent meg Európában. Azóta tulajdonképpen az új rendszer a korábbi feudális berendezkedéssel szakítva immár az állampolgár egy központi hatalomtól, mégpedig az államtól várhatta jogainak biztosítását, azonban ezen jogok mellé rendszerint kötelezettségek is hozzájárultak. Attól kezdve, hogy az egyént állampolgársági kötelék köti egy államhoz, a személy az adott állam szuverenitása alá kerül.¹⁰ Másrészt pedig az állampolgári jogokat és kötelezettségeket minden szuverén állam a belső jogában önállóan határozza meg, tehát nincs egységes álláspont arra nézve, hogy jogi értelemben mely jogok

⁶ Brubaker, Rogers, 2004.

⁷ Tilly, Charles, 1966.

⁸ Brochmann, Grete and Seland, Idunn, 2010. 429-443. o.

⁹ Kántor, 2004. 29-39. o.

¹⁰ Concha, 1928. 620. o.

és kötelezettségek alkotják az állampolgárságot. E tekintetben az uniós polgárság kivételes, hiszen amíg a polgárság jogait nem csupán exemplifikatív módon, hanem konkrétan, nevesítve tartalmazza azokat, addig a kötelezettségek tulajdonképpen megegyeznek az Európai Unió jogának betartásával.¹¹

A kettős állampolgárság intézményének a megítélése kifejezetten eltérő az egyes történelmi korokban, így a XIX. század végén és a XX. század első felében az államok különösen káros intézménynek tartották több aspektusból is. Ekkoriban az egyes államok az állampolgárságot, mint az állam és az egyén kapcsolatát, olyan politikai célok elérésére használták fel, mint például a hadsereg erejének növelése, adóbevételek növelése, illetve a korban jelenlévő totalitárius államok számára az állampolgárok teljeskörű ellenőrizhetőségének igénye. Már csak azért sem volt kívánatos az egyes államok részére a kettős állampolgárság, mert ilyen esetben példának okáért kérdéses volt, hogy melyik államban szolgálhat katonaként az adott személy, vagy melyik államban növeli a költségvetési bevételeket az adó megfizetésével. Ezek a kihívások a világban bekövetkező változások folytán konszolidálódtak, a honvédelem körében általánosságban véve a hadsereg már nem a sorkatonai szolgálatra, hanem professzionális, fizetett katonákra támaszkodik, az adózás kérdését pedig nemzetközi egyezmények rendezték úgy, hogy lehetőleg a legkevesebb esetben merüljön fel adózási kérdés az államok között. A fentebb ismertetett jogfejlődés kiemelkedő pontja volt az Európai Unió maastrichti egyezménye, amely létrehozta az uniós állampolgárság intézményét 1993-ban.¹²

1.2. A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG SZABÁLYOZÁSA A NEMZETKÖZI JOGBAN ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ JOGÁBAN

A hágai Nemzetközi Bíróság a Nottebohm-ügyben hozott ítéletére hagyatkozott a nemzetközi közösség, amely valójában kimondta az effektivitás elvét, melynek alapján honosítással megszerzett állampolgárság esetében az effektív kapcsolatot kell figyelembe venni az állam és az egyén között.¹³ Az ítélet szerint az állampolgárság egy jogi kapcsolat, amelynek alapja egy tényleges társadalmi kötődés, egy valódi életmódhoz, az érdekekhez és az érzelmekhez kötődő kapcsolat, amelyhez kölcsönös jogok és kötelezettségek járulnak. Jogi kifejeződése annak a ténynek, hogy az egyén, amely ezt az állampolgárságot megszerzi, valójában szorosabban kapcsolódik az állampolgársága szerinti állam népéhez, mint bármely más államéhoz. A fentebb említettek elemzése során azonban értékelni kell többek között az érintett személy szokásos tartózkodási helyét, az érdeklődésének középpontját, az adott államhoz való kötődését és a családi kötelezettségeket is.

Az állampolgárság alapvető ismérveit a nemzetközi közösség a Nottebohm-ügyben hozott ítéletben foglaltak szerint határozza meg. Ezen elvek jogfejlődése folytán alakult ki az a nézet, amely szerint az állampolgárságot elsősorban belső alkotmányjogi kérdésnek kell tekinteni és csak ezen felül, másodlagosan lehet a nemzetközi jognak tárgya. E körben azonban a nemzetközi jog meghatároz bizonyos kereteket, amelyek között a saját rendszerében elfogadja az államok belső jogi szabályainak alkalmazását. A nemzetközi jog nem kérdőjelezi meg az állampolgárságra vonatkozó állami szabályok érvényességét, hanem bizonyos esetekben kizárja e szabályok elfogadását az állami viszonyokban. Az Európai

¹¹ Osztovits, 2008. 68. o.

¹² Kovács, 2011. 106-107. o.

¹³ International Court of Justice: Nottebohm case. 1955.

Unió a nemzetközi közösségen belül egy speciális területet alkot, ahol az állampolgárság megadásának és elvételének a szabályozása nem kizárólagos állami belügynek minősül, mely elvet az Európai Unió Bírósága mondta ki a Rottmann-ügy kapcsán.¹⁴

Rottmann úr alapvetően osztrák állampolgár volt, aki csalárd módon szerezte meg a német állampolgárságot, azonban ez csak később derült ki, így a német állampolgárság megszerzése miatt elvesztette az osztrák állampolgárságát. A német hatóságok miután tudomást szereztek róla, hogy csalárd módon szerezte meg a német állampolgárságot, hatósági döntéssel visszavonták azt.¹⁵ Az Európai Unió Bírósága az ítéletében megállapította, hogy ugyan az állampolgárság maga olyan kérdés, ami tagállami hatáskörbe tartozik, azonban mivel jelen esetben a német állampolgárság alapján uniós állampolgárság is megilleti Rottmann urat, ezért a kérdés ennél összetettebb. Az uniós polgárság intézményének a célja, hogy alapvető jogi jogállást biztosítson a vele rendelkezők számára és kétséget kizáróan elmondható róla, hogy az uniós jog hatálya alá tartozik. A fentiek alapján kijelenthető, hogy a tagállami állampolgárság szabályozása – megszerzése, visszavonása stb. – az uniós jogrend által biztosított jogokra is vonatkozik. Meghatározta tehát a Bíróság a tagállamoknak, hogy az állampolgárság terén meglévő hatáskörük gyakorlása során figyelembe kell venniük az uniós jogot – ezen belül is kifejezetten az uniós polgársággal járó jogokat – és az állampolgárság visszavonása során olyan intézkedéseket hozhat csak, amelyek – az uniós jogra is figyelemmel – szükségesek és arányosak az elérni kívánt cél vonatkozásában.¹⁶

A Tjebbes-ügy annyiban jelent változást a Rottmann-ügyhöz képest, hogy ebben az esetben az állampolgárság elvesztése nem valamely hatóság aktusának az eredményeképpen, hanem a törvény erejénél fogva következett be. A Tjebbes-ügyben az Európai Unió Bíróságának arról kellett döntenie, hogy az uniós joggal összhangban áll-e a holland állam azon állampolgárságra vonatkozó szabálya, amely szerint előzetes figyelmeztetés nélkül elveszíti az a kettős vagy többes állampolgársággal rendelkező személy az állampolgárságát, aki Hollandián, vagy az EUSZ hatálya alá tartozó területen kívül él. Az időszakot megszakítja, ha az érintett személy legalább egy évig Hollandia területén tartózkodik, útlevél kiállítása iránti kérelmet terjeszt elő, vagy nyilatkozik, hogy a holland állampolgárságát fenn kívánja tartani.¹⁷ A Bíróság szerint a holland állampolgársági szabályozás összességében jogszerű, de kizárólag a szigorú arányossági teszt lefolytatása alapján. A Bíróság döntésében azt kell kiemelni, hogy állampolgárság megszüntetése esetén az uniós jognak való megfelelést akkor lehet kimondani, ha a hatóság vagy bíróság az állampolgárság megszűnésének következményeit képes vizsgálni és van arra lehetőség, hogy adott esetben az állampolgárságot visszamenőleges hatállyal visszaállítsák.¹⁸

Az Európai Unió kettős állampolgárság körében kialakított gyakorlata vonatkozásában fontos megemlíteni a például a Micheletti-ügyet¹⁹ is, amely esetében a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok, habár kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek az állampolgársági szabályok kialakítása során, azonban erre csak az uniós joggal összhangban kerülhet sor. Egy olyan kettős állampolgár, aki tagállami és harmadik ország

¹⁴ Sonnenveld, 2014. 514-515. o.

¹⁵ Vörös, 2012. 238. o.

¹⁶ Vörös, 238. o.

¹⁷ Gyenei, 2020. 54-56. o.

¹⁸ Gyeney, 2020. 6-7. o.

¹⁹ C-369/90 Mario Vicente Micheletti és mások v. Delegacion del Gobierno en Cantabria (1992)

állampolgárságával is rendelkezik, a harmadik ország állampolgársága nem érintheti az uniós polgárságból eredő jogokat.²⁰

1.3. A KETTŐS ÁLLAMPOLGÁRSÁG KÉRDÉSE SZLOVÁKIÁBAN

Az 1960-as évek végétől Csehszlovákiában több törvény is rendelkezett a szlovák, cseh és a szövetségi állam állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről, azonban a konföderáció felbomlása után az állampolgársági kérdéstről nem született konszenzus, így az az utódállamok belső jogaiban nyert meghatározást.²¹ A Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló első törvény az 1993. évi XL. törvénycikk volt, amelyet 1993. január 19-én fogadtak el és február 15-én lépett hatályba. A törvény tartalmazta a szlovák állampolgárság megszerzését, elvesztését, valamint a szlovák állampolgársággal kapcsolatos szabálysértéseket is, melynek alapján, ipso jure azok szerezhették meg a szlovák állampolgárságot, akik 1992. december 31-én szlovák állampolgárok voltak: „*Az a személy, aki a Szlovák Nemzeti Tanácsnak „A Szlovák Szocialista Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és megszüntetéséről” szóló – a Tt. 88/1990. számú törvénnyel módosított – Tt. 206/1968. számú törvénye alapján 1992. december 31-én szlovák állampolgár volt, e törvény alapján szlovák állampolgárnak minősül*”.²²

A jelenlegi szlovák állampolgársági szabályozás elemzésekor a szlovák alaptörvényből célszerű kiindulni, amely az alkotmány első fejezetének V. cikkelye a következőképpen rendelkezik: „*A Szlovák Köztársaság állampolgárságának megszerzéséről és elvesztéséről törvény rendelkezik. Senki nem fosztható meg akarata ellenére a Szlovák Köztársaság állampolgárságától*”.²³ Az alkotmány VI. cikkelye a következőképpen rendelkezik: „*A Szlovák Köztársaság területén az államnyelv a szlovák nyelv. Az államnyelvtől eltérő más nyelvek használatát a hivatali érintkezésben törvény szabályozza*”.²⁴ Ez a törvény, ahogy már fentebb is említettem a szlovák állampolgárságról szóló 1993. évi XL. törvény, melyet a magyar állampolgársági törvény 2010-es változását követően módosított a szlovák kormány.

Még a szlovák állampolgárságról szóló törvény módosítását megelőzve a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosítását a magyar Országgyűlés 2010. május 26-án fogadta el, amellyel bevezetésre került az egyszerűsített honosítási eljárás: „*Az (1) bekezdés b) és d) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén - kérelmére - kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását, és magyar nyelvtudását igazolja*”.²⁵ Ennek az eljárásnak a lényege tulajdonképpen tehát nem más, minthogy:

- 1) A határon túl rekedt magyaroknak ne kelljen az állampolgárság megszerzéséhez Magyarországon letelepedniük.
- 2) A magyar nyelv ismerete mellett ne legyen szükség állampolgársági vizsgát letenniük
- 3) Ne kelljen magyarországi lakhelyet és megélhetést igazolniuk.

²⁰ Schiffner, 2023.

²¹ Georg, 2001. 113-138. o.

²² 40/1993 Z. z.: Zákon o státnom občanstve Slovenskej republiky z 19. januára 1993./A Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény

²³ 460/1992 Zb.: ústava Slovenskej republiky z 1. septembra 1992./A Szlovák Köztársaság Alkotmánya

²⁴ Uo. 460/1992 Zb.: (1) Na území Slovenskej republiky je štátnym jazykom slovenský jazyk.(2) Používanie iných jazykov než štátneho jazyka v úradnom styku ustanoví zákon./A Szlovák Köztársaság államnyelve a szlovák nyelv. (2) Az államnyelvtől eltérő nyelvhasználatot a hivatalos kommunikációban törvény írja elő.

²⁵ 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról.

A kérelem benyújtásának feltétele a törvényből kifolyólag a következő:

- a) kérelmező, vagy annak felmenője magyar állampolgár volt vagy valószínűsíti magyarországi származását,
- b) magyar nyelvtudását igazolja,
- c) a magyar jog szerint büntetlen előéletű és nincs ellene büntetőeljárás folyamatban,
- d) honosítása nem sérti Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát.

Bár Szlovákia tolerálta a kettős állampolgárság gyakorlatát,²⁶ a magyar kedvezményes honosítás elfogadhatatlan volt a szlovák kormány számára.²⁷ Ezt jól tükrözi a szlovák állampolgárságról szóló törvény módosítása, amely tulajdonképpen ellenreakcióként fogható fel.²⁸ A szlovák kormány ugyanis azzal indokolta a módosítást, hogy a magyar kedvezményes honosítás és annak a gyakorlatba való implementálása gyengítené ezen állampolgárok kapcsolatát Szlovákiával,²⁹ valamint nem összeegyeztethető többek között a két ország között kötött bilaterális szerződéseivel (1995, 1961), EBESZ és a Velencei Bizottság a nemzeti kisebbségek számára az anyaállamok által biztosított kedvezményes bánásmódról szóló jelentéssel, vagy akár a trianoni szerződéssel sem. Ezen törvénymódosítás elfogadásával azonban az Európai Unió tagállamai közül az egyetlen, amely ilyen rendelkezést vezetett be.³⁰

A szlovák törvénymódosítás során a szlovák állampolgárság elvesztését bizonyos feltételek teljesítéséhez köthette a szlovák jogalkotó. A törvény második fejezet kilencedik szakaszának első bekezdése szabályozza, hogy hogyan veszíthető el a szlovák állampolgárság: „*A szlovák állampolgárság elveszik*

- a) *Szlovák Köztársaság államkötelékéből saját kérelem alapján való elbocsátással,*
- b) *a külföldi állampolgárság kifejezett akaratnyilvánítás alapján való megszerzésével.*”³¹

A fenti jogszabály passzusának elemzését követően megállapíthatjuk, hogy az első bekezdés b) pontja ellentmondásban áll az alaptörvény első fejezet V. cikkelyével, hiszen azzal, hogy egy másik állam állampolgárságát jogszerűen megszerző szlovák állampolgár még nem mond le ipso facto szlovák állampolgárságáról, hanem azt akarata ellenére veszíti el. Sőt mi több, a szlovák Alkotmánybíróságnak az 1997. április 22-én kelt II/ÚS 23/96 sz. határozatának indokolása kimondja, hogy „*Az idegen állampolgárság felvételére vonatkozó akaratnyilvánítás nem azonos az állami kötelekből kilépésre vonatkozó akaratnyilvánítással és nem is helyettesítheti.*”³² A másik problematikája az ügynek, hogy a honosítás folytán a magyar állampolgárságot felvevő személyek anélkül kaphatják meg a magyar állampolgárságot, hogy rendelkeznének Magyarországon bejelentett, állandó lakhellyel. Ez ott kezd aggályos lenni, amikor a felvevő szlovák állampolgár ebből kifolyólag elveszíti szlovák állampolgárságát,

²⁶ Zákon c. 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch a o zmene doplnení niektorých zákonov zo 14. februára 1997./Törvény a külföldi szlovákokról és az egyes törvények módosításáról.

²⁷ Kusá, 2009. 275-304. o.

²⁸ JUDR. Nagy, 2017.

²⁹ Gerard René de Groot-Maarten P. Vink, 6-13. o.

³⁰ Predpis č. 250/2010 Z.z. Zákon, ktorým sa mení a doplňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov./250/2010. Sz. a Szlovák Köztársaság Tanácsának törvényét módosító és kiegészítő törvény. 40/1993 sz. a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról.

³¹ 40/1993 Z. z. (1) Štátne občianstvo Slovenskej republiky možno stratiť a) prepustením zo štátneho zväzku Slovenskej republiky na vlastnú žiadosť, b) nadobudnutím cudzieho štátneho občianstva na základe výslovného prejavu voľe./A Szlovák Köztársaság állampolgársága elveszhet: a) a Szlovák Köztársaság állami uniójának a saját kérésre, b) külföldi állampolgárság megszerzése által.

³² Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky. II. ÚS 23/96./A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának megállapítása.

hiszen az állampolgári jogok jelentős része lakhelyhez kötött. Így marad a felvevőnek az állandó lakhellyel nem rendelkező, kedvezményesen honosított magyar állampolgárság, amellyel nem csak, hogy nem tud teljességgel és aktívan részt venni a közösség életében, de egyúttal elveszíti mindazt, amiért élete során megdolgozott, de facto tehát hontalanná válik.³³ *”Törvény eltérő rendelkezésének hiányában, a Szlovák Köztársaság állampolgárságának elvesztésének napján egy másik állam állampolgárságának megszerzésével megszűnik az állami munkaviszony, munkaviszony vagy hasonló jogviszony, amely olyan feladatot, foglalkoztatást vagy foglalkozást hoz létre, amelynek teljesítése a Szlovák Köztársaság állampolgárságától függ. Amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik, a Szlovák Köztársaság állampolgárságának elvesztésének időpontja megszűnik a minősített információk közlésével.”* Ez persze nem minden, hiszen *„Az, aki egy másik állam állampolgárságának megszerzésével elvesztette az állampolgárságát, az erről a tényről köteles haladéktalanul értesíteni a terület székhelyén található járási hivatalt. Az a személy, aki a szlovák állampolgárság elvesztése tényének bejelentését elmulasztja bűncselekményt követ el. Az ilyen bűncselekményért 3 319 eurós bírságot kell kiszabni.”*³⁴ A törvény paradoxája egyben, hogy amíg a szlovák állampolgárságról szóló törvénynek köszönhetően több százan lettek hontalanok saját szülőföldjükön, addig ugyanezen törvény 7. paragrafusának 2. bekezdése alapján kedvezményesen – nem kell, hogy 8 évig folyamatosan, állandó jelleggel Szlovák Köztársaság területén tartózkodjon – adható meg a szlovák állampolgárság.

Az egyébként alkotmányt sértő, szigorú jellegű jogszabály meghozatala ahhoz vezetett, hogy 2014. januárjáig több mint 700 – főként szlovák nemzetiségű - állampolgár volt kénytelen lemondani szlovák állampolgárságáról.³⁵ A komáromi Selye János Gimnázium földrajz tanára, Fehér István szintén azok közé a szlovákiai magyarok közé sorolható, akik elvesztették szlovák állampolgárságukat. Fehér Istvánra 2011-ben három fegyveres rendőr tanítás közben tört rá felfegyverkezve és követelték, hogy adja le hivatalos okmányait. A követelést elutasítva a rendőrök üres kézzel voltak kénytelenek távozni a gimnáziumból. A komáromi és a nyitrai megyei rendőrség harminchárom eurós bírságot szabott ki, mert nem volt hajlandó leadni okmányait. Ezt követően a sajtó gyakrabban foglalkozott a szlovák állampolgársági kérdéssel, valamint az ezzel járó hatósági és rendőri intézkedésekkel. Később már a Bugár Béla vezette Most-Híd szlovák-magyar vegyes párt is bejelentette, hogy az alkotmánybírószágon kívánják megtámadni az állampolgársági törvényt módosítást arra hivatkozva, hogy az nem összeegyeztethető a szlovák alkotmánnyal. A szlovákiai Most-Híd párt és a Magyar Közösség Pártja (MKP) mellett Lomnici Zoltán által elnökölt Emberi Méltóság Tanácsa (EMT) és a Magyar Nemzetpolitikai Államtitkárság is felkarolta és támogatta a felvidéki kettős állampolgárok ügyét. Lomnici Zoltán az Európai Parlament Petíciós Bizottsága előtt, zárt ülésen képviselte a kettős állampolgárok ügyét és kijelentette a tárgyalások során, hogy a szlovák törvény diszkriminatív és uniós jogba ütközik, valamint sérti az Európai Unió Alapjogi Chartáját. Véleménye szerint, ha nem folytatják tovább az eljárást, akkor nagy valószínűséggel egy politikai alku következménye, mely jogásként nem elfogadható. A petíciót id. Lomnici Zoltán, a Magyar Közösség Pártjának ifjúsági szervezetének a Via Nova Ifjúsági Csoportnak az elnökével, Gubík Lászlóval együtt jegyezték, amelyben kifogásolták inter alia a következő jogi alapelveket: diszkrimináció tilalma, tisztességes eljáráshoz való jog, jogorvoslathoz való jog garantálása,

³³ Ganczer, 2011. 74-79. o.

³⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, Strata obcianstva SR, verejná správa /A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma, Közösségi ügyek elvesztése, közigazgatás.

³⁵ Memorandummal fordulnak a szlovák kormányhoz az állampolgárságuktól megfosztottak.

a jóhiszeműen szerzett jogok védelmének garantálása, a hatékony felülvizsgálat lehetőségének elve, az egyenlőség és az arányosság elve és nem utolsó sorban jogbiztonság elve.³⁶ A bizottsági üléseken magyarországi és az elcsatolt területeken élő, európai parlamenti képviselők is részt vettek és kiálltak a szlovák állampolgárságuktól megfosztott, szlovákiai magyarok ügye mellett. Többek között felszólalt Tókés László, az Európai Néppárt képviselője is, aki azt hangoztatta, hogy a jogfosztó módosítás egy békés változata a Benes dekrétumok idején történt kitelepítésnek. A bizottság fideszes tagja, dr. Hankiss Ágnes szerint a román és a szlovák szocialisták erőltették, hogy zárt ajtók mögött tárgyaljanak a dokumentumokról. Bagó Zoltán, európai képviselő szerint a nyilvánosság kizárása ebben az esetben nem felel meg a házszabálynak: „*Korábban levélben fordultam már a bizottság titkárságához, hogy példátlan ez a fajta eljárási rend. Akkor azt a választ kaptam, hogy ez a politikai alkunak az eredménye.*”³⁷ A petíciós bizottság elnöke végül úgy döntött, hogy napirenden tartja a szlovák állampolgársági kérdést és megvárják a szlovák alkotmánybíróság döntését az ügyről.

Szintén meg kell említeni Pallér Péter felvidéki pedagógus ügyét, aki a 2018-as szlovákiai helyi önkormányzati választásokon szerzett tudomást arról, hogy nincs benne a választásra jogosultak névjegyzékében, mivel 2018. április 4. napjával a szlovák állampolgárságát a szlovák állam megszüntette, s a lakossági nyilvántartásból is törölték. Tekintettel arra, hogy magyar állampolgársággal is rendelkezett a helyhatósági választásokon az európai uniós polgárságra tekintettel aktív szavazati joga lett volna, azonban mivel nem tudott az állampolgársága megszüntetéséről, ezért a bejelentést sem tudta megtenni, így választójogának gyakorlásától is megfosztották. A körülményekről elmondható, hogy Pallér Péter korábban folytatott politikai tevékenységet és a magyar állampolgárságának felvételét sem titkolta, azonban a szlovák állampolgárságának elvesztéséről még csak tájékoztatást sem kapott. Előzményként megemlítendő, hogy a szlovák Belügyminisztérium két alkalommal is felszólította a magyar állampolgársága igazolására 2018 nyarán, azonban – mivel erre egyébként jogszabályi kötelezettség a szlovák jogban nincsen – ezekre a felszólításokra vonatkozóan indokolást kért a Belügyminisztériumtól, amire választ nem kapott. Ez az ügy abban különbözik más személyeknek állampolgárságuk elvesztésétől, hogy ebben az esetben váratlanul, megelőző bejelentés nélkül szűnt meg az állampolgársága az érintettnek, amiről nem is tájékoztatták.³⁸

Az állampolgárság elvesztése miatt több, a magyar kisebbséghez tartozó személy is indítványt nyújtott be az Emberi Jogok Európai Bíróságához, amely az ügyeket elsőként egybevonta, majd azt állapította meg, hogy nincs joghatósága megítélni azt, hogy a szlovák állampolgársági törvény sérti-e a szlovák alkotmányt. E döntést a taláros testület azzal indokolta, hogy csak az Emberi Jogok Európai Egyezményének való megfelelés vizsgálatára rendelkezik hatáskörrel, amely azonban az állampolgárság megszerzésével és elvesztésével kapcsolatban nem tartalmaz jogokat, így annak vizsgálatára sincs lehetőség.³⁹

A 44 szlovák parlamenti képviselő indítványában kifogásolta az állampolgársági törvény bizonyos passzusait és átmeneti hatályának felfüggesztését kérte a szlovák alkotmánybíróságtól. A szlovák alkotmánybíróság először 2012. júliusában foglalkozott a beadvánnyal, természetesen zárt ülésen, hiszen a törvény 4.§ (4) bekezdése alapján „Az

³⁶A Petíció szövege.

³⁷Az EP Petíciós Bizottsága zárt ülésen tárgyalta címszóval számolt be róla a Duna TV, Híradó, 2013. május 27.

³⁸A Jogsegélyszolgálat 2019-es tevékenységéről.

³⁹Turi, 2021.

Alkotmánybíróság plénumának tanácskozása nem nyilvános, amennyiben ezen törvény nem rendelkezik másként.” Amennyiben a testület elfogadja a törvénynek az alkotmánnyal való összeegyeztetőségére vonatkozó beadványát, akkor a törvény második fejezet első szakaszának 38.§ (1) bekezdése alapján az alacsonyabb szintű jogszabályt – tehát az állampolgársági törvényt – „*az Alkotmány 125. cikkelye (1) bekezdése értelmében, határozattal felfüggesztheti, egyes részeit, esetleg némely rendelkezéseinek hatályát, ha további érvényesítésük veszélyeztetheti az alapvető jogokat vagy szabadságjogokat, vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által ratifikált, törvényben meghatározott módon kihirdetett nemzetközi szerződésekből adódó emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat (a továbbiakban: „alapvető jogok és szabadságjogok”), ha jelentős gazdasági kár vagy más komoly, jóvátehetetlen következmény veszélye áll fenn.*”⁴⁰ Az alkotmánybíróság testülete a beadvány ezen részét azonban elutasította, tehát nem vélte úgy, hogy a vitatott állampolgársági törvény módosítása, az állampolgárságtól való megfosztás alapvető emberi jogokat sértene. Az ügyben végül 2014. január 22-én, nyilvános ülésen foglalkozott az AB a beadvánnyal, ám a meghallgatásokat követően a döntést a testület elnapolta, így annak meghozatalát február 26-ra tűzték ki. A február végére történő halasztás azonban, inter alia azért is vált relevánssá, mert ha a testület kimondja a vitatott jogszabály alkotmányellenességét, akkor a március 15-én sorra kerülő szlovák államfőválasztások előtt a legesélyesebb jelöltnek, Robert Fico kormányfőnek, a Smer államfőjelöltjének magyarázkodnia kellene a kormánya miatt fogadott el alkotmányba ütköző szabályt, melynek következményeként 2014 januárjáig több mint 700 – főként szlovák nemzetiségű - állampolgár volt kénytelen lemondani szlovák állampolgárságáról.⁴¹ A testület egy héttel később, január 29-én teljes konszenzus mellett úgy döntött, hogy határozatlan időre elnapolja a döntéshozatalt, végül 2014. szeptemberében döntöttek úgy, hogy nem határoznak a kérdésben:⁴² „*A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 30 képviselőjéből álló csoport javaslatát elutasítja.*”⁴³ Az Alkotmánybíróság elnöknője a következő testületi döntést olvasta fel: „*Az állampolgársági törvénynek az alkotmánnyal való összeegyeztetetlenségének kimondását célzó képviselői indítványt az alkotmánybíróság eljárásjogi okokból elutasította.*”⁴⁴ Az alkotmánybíróság határozatát azzal indokolta, hogy a testületre vonatkozó szabályozás az alkotmánybíróság döntéséhez a testület összes tagjának többségi szavazata szükséges, amennyiben ez a többség nincs meg, az érintett beadványt elutasítják: „*Az Alkotmánybíróság plénuma eljárás- és határozatképes, ha a tárgyaláson és a döntésnél legalább hét bíró van jelen. Az Alkotmánybíróság plénuma az összes bíró többségi döntésével válik határozatképesé. Ha nincs meg a többség döntése, a javaslatot elutasítja.*”⁴⁵ A határozat kapcsán a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének, JUDr. Ivetta Macejková, PhD. párhuzamos véleménye is

⁴⁰ 38/1993 Z.z. o organizácii ústavného súdu slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. 4.§ (4)./A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának szervezéséről, az előtte folyó eljárásokról és a bírák álláspontjáról.

⁴¹ Memorandummal fordulnak a szlovák kormányhoz az állampolgárságuktól megfosztottak.

⁴² A Szlovák Alkotmánybíróság határozata: PL. ÚS 11/2012-137 (Uznesenie).

⁴³ Slovenská Republika, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. PL. ÚS 11/2012-137.: Návrh skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky zamietla.

⁴⁴ A szlovák alkotmánybíróság elutasította az állampolgársági törvénnyel kapcsolatos beadványt.- címszó alatt közölte a PestiSrácok internetes hírportál.

⁴⁵ 38/1993 Z.z.: 4.§ (2) Ústavný súd je spôsobilý v pléne konať a uznať sa, ak je na rokovaní a rozhodovaní prítomných aspoň sedem sudcov. (3) Plénum Ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne./ Az Alkotmánybíróság plenáris ülésen ülésezik, és akkor határozatképes, ha legalább hét bíró jelen van a tanácskozásokon és a határozatok meghozatalakor. Az Alkotmánybíróság plenáris ülése az összes bíró többségével határozatképes. Ha ez a többség nem jön létre, az indítványt el kell utasítani.

megszületett.⁴⁶ Az elnöknő különvéleményében következetesen ellenezte és abszurdnak tartotta azon kijelentéseket, melyek vádként érték a testületet: „(...) a jogi indoklás lesz bizonyíték arra, hogy az Alkotmánybíróság mindkét ügyben alaposan járt el”, továbbá „az Alkotmánybíróság bírái a legjobb meggyőződésük szerint, függetlenül és pártatlanul döntött.” Ezt követően rátért az AB határozatának indokolási részére is, ahol leszögezi, hogy annak oka, amiért mindkét esetben az eljárást megindító petíciót elutasították nem az AB alibizmusának, vonakodásának, döntés elkerülésének tudható be, ahogy azt az egyes felperesek és azok ügyvédjei megfogalmazták, hanem annak, hogy az alkotmánybírásról szóló törvény rendelkezése alapján – ahogy azt már korábban említettem – „az Alkotmánybíróság bíráinak legalább 7 szavazatára szükség van ahhoz, hogy az határozatképes legyen, azonban az Alkotmánybíróság plenáris ülése jelenleg kettővel kevesebbel bír.” Az elnöknő azonban tovább ment, és kijelentette, hogy „(...) a jogalkotó az ilyen helyzetre számíthatott és tudatában volt annak, hogy előfordulhat.” További indokként jelölte meg az petíció elutasítását az elnöknő egyrésztől, hogy „az Alkotmánybíróság csak az Alkotmány és az alkotmánybírásról szóló törvény határai között mozoghat.” Másrészt pedig, hogy „az érvelések nem győzték meg az alkotmánybíróság plenáris ülésének legtöbb bíróját annak érdekében, hogy a kérelmet elfogadják.”⁴⁷

A kialakult kaotikus helyzetre tekintettel a még hivatalát töltött Robert Kalinák, Szlovákia belügyminisztere, egy belügyminisztériumi rendelettel kívánt enyhíteni a törvény szigorán. A 2010-ben elfogadott és nagy felháborodást keltő törvény módosítására több módosító javaslat született, azonban csak 2013 őszén közölte a szlovák belügyminisztérium, hogy az állampolgársági törvény módosítása elkészült. A módosítás részleteit azonban csak egy évre rá fedték fel a nyilvánosság előtt: „Egy belügyminisztériumi rendelet elfogadása mellett döntöttünk, amely enyhít a törvény szigorán. Azoknak, akik állandó lakhely alapján szerezték meg egy idegen ország állampolgárságát, kérvényük megítélése és elfogadása után visszakapják szlovák állampolgárságukat, ha ez a Szlovák Köztársaság érdekeit szolgálja” - nyilatkozta a belügyminiszter”.⁴⁸ A 2010-ben elfogadott törvény ugyanis mindössze bizonyos kivételek alapján csak a sportolóknak és tudósoknak engedélyezte az állampolgárság visszaadását, amennyiben ez az ország érdekeit szolgálja. Ilyen érdekek mentén kaphatta vissza szlovák állampolgárságát Anton Gavel, szlovák kosárlabdázó, aki azért vesztette el, mert felvette a német állampolgárságot. Így tulajdonképpen az ő esete inspirálta Robert Kalinák belügyminisztert a rendelet megalkotására: „Továbbra is fontos számunkra, ezért a kivétel alapján visszakapta állampolgárságát”.⁴⁹ Továbbá a rendelet alapján minden kérvényező visszakapná szlovák állampolgárságát, amennyiben állandó lakhely alapján szerezték meg az idegen

⁴⁶ Tlačová informácia č. 70/2014. Stanovisko predsedníčky Ústavného súdu/ Az Alkotmánybíróság elnökének véleménye.

⁴⁷ Stanovisko predsedníčky Ústavného súdu Slovenskej republiky k medializovaným informáciám v súvislosti s rozhodnutiami ústavného súdu v konaniach o súlade zákona o štátnom občianstve a zákona o ústavnom súde vyhlásenými 17. septembra 2014./ A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének véleménye az Alkotmánybíróságnak az állami állampolgárságról szóló törvény és az Alkotmánybírásról szóló törvény betartására vonatkozó eljárásban hozott határozatairól szóló, 2014. szeptember 17-én közzétett médiabeszámolókról.

⁴⁸ „Rozhodli sme sa prijať nariadenie ministra vnútra, ktoré bude odstraňovať tvrdosť tohto zákona. Ľuďom, ktorí získali občianstvo cudzieho štátu na základe trvalého pobytu, budú po prijatí a posúdení ich žiadosti občianstva v záujme Slovenskej republiky vrátené,“ povedal minister Kaliňák./Úgy döntöttünk, hogy a belügyminiszter olyan rendeletet fogad el, amely megszünteti e törvény szigorát. Azoknak a személyeknek, akik állandó tartózkodás alapján szerezték meg egy idegen állam állampolgárságát, a Szlovák Köztársaság érdekében a kérelmük elfogadása és elbírálása után visszaállítják az állampolgárságukat” - mondta Kaliňák miniszter.

⁴⁹ „Naďalej je pre nás dôležitý, tak dostal v rámci športovej výnimky občianstvo späť,“ vraví Kaliňák.

állampolgárságot: „Minden kérvényt egyénileg bírálunk el úgy, hogy minimális adminisztratív teher nehezedjen az emberekre”.⁵⁰

A fent említett, egyedi elbírálás alapján való szlovák állampolgárság megadását szabályozó, 2015. január 9-én kelt belügyminisztériumi rendelet február 1-jén lépett hatályba, amely a 40/1993. számú szlovák állampolgársági törvény 7.§ (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint határozza meg a szlovák állampolgárság megadásával kapcsolatos eljárásrendet. A belügyminisztériumi rendelet célja az volt, hogy azon személyek, akik abból az okból veszítették el szlovák állampolgárságukat, hogy egy másik állam állampolgárai lettek kedvezményesen, azaz gyorsított és könnyített eljárásban az elveszített szlovák állampolgárságukat visszaállítsák. Fontos feltétele azonban a rendeletnek, hogy csak azon személyek tekintetében kerül sor az állampolgárságuk kedvezményezett visszaállítására, akik abban az államban, amelynek állampolgárságát megszerezték állandó lakóhellyel rendelkeztek. Ahogy már korábban utaltam rá, a szlovák kormány azzal indokolta a törvénymódosítást, hogy a magyar kedvezményes honosítás és annak a gyakorlatba való implementálása gyengítené ezen állampolgárok kapcsolatát Szlovákiával, a belügyminisztériumi rendelet célja és az ahhoz rendelt feltétel viszont nem ezt tükrözi.⁵¹

A fenti rendelet nemzetközi jogi és alkotmányjogi vonatkozásában több kérdés is felmerül, így többek vissza kívánok utalni a korábban hivatkozott Nottebohm-ügyre. A Nemzetközi Bíróságnak az ítélete meghatározta az állam és az egyén kapcsolatát meghatározó tényezőket, amelyek közé kifejezetten beletartozik az adott állam területén folytatott tartózkodás ténye.⁵² Az adott állam területén történő tartózkodás ténye így a nemzetközi jog gyakorlata szerint mindinkább az államhoz való szorosabb kapcsolatot, azaz az állampolgárság fennállását alapozza meg. Ezt a tendenciát az egyes államok belső joga is alátámasztja, tekintettel arra, hogy a legtöbb állam az állampolgárság honosítás útján történő megszerzéséhez fűződő feltételeknek a meghatározása során az állam területén való folyamatos tartózkodás tényét rendszerint előírja és ez a szlovák állampolgársági szabályozásra kifejezetten igaz. A fentiekre tekintettel kifejezetten nehezen indokolható a belügyminisztériumi rendelet, amely éppen a szlovák állam területén történő tartózkodást tartja olyan oknak, amely kizárhatja Szlovákia honosításhoz fűződő érdekét.⁵³

A belügyminisztériumi rendelet esetében külön elemzést igényel az, hogy meghatározzuk, hogy kik a jogszabályalkotás elszenvedői. A szlovák állampolgárság elvesztésével egyidejűleg a legtöbben a cseh, osztrák vagy német állampolgárságot szereztek meg – a magyar állampolgárságot szerzők száma jóval elmarad mögöttük. Mindhárom állam esetében az állampolgárság felvételének előfeltétele az adott állam területén történő meghatározott – huzamosabb – időtartamú tartózkodás, tehát azok a személyek, akik a fent ismertetett három állam állampolgárságát szereztek meg a belügyminisztériumi rendelet feltételeit különösebb nehézség nélkül teljesíteni tudják. Ezzel szemben a magyar állampolgársági szabályok szerint a szlovákiai magyarság számára nem előírás a kedvezményes honosításhoz a Magyarország területén történő tartózkodás, tehát anélkül meg tudják szerezni a magyar állampolgárságot, hogy Szlovákiából Magyarországra kellene

⁵⁰ „Každú žiadosť môže posúdiť individuálne s minimálnym nárokom na administratívnu záťaž na ľudí,“ objasnil minister.

⁵¹ Nariadenia Ministrestva vnútra Slovenskej republiky z 9. januára 2015 o udelovaní štátneho občianstva Slovenskej republiky z osobitných dôvodov/ A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának 2015. január 9-i rendelete a Szlovák Köztársaság állami állampolgárságának különleges okokból történő megadásáról.

⁵² Tóth, 2015. 45-56. o.

⁵³ Török, 2020. 145-147. o.

költözniük. A fentiekből látható, hogy a rendelet kizárólag a magyar kisebbségre nézve tartalmaz közvetetten – mivel *expressis verbis* nevesítve nincsenek – hátrányos rendelkezéseket.⁵⁴

A fentebb ismertetett Tjebbes ítéletben az Európai Unió Bírósága arra is különös hangsúlyt fektetett, hogy értékelje az állam és az egyén kapcsolata körében az állam területén tartózkodást. Az ítéletben a Bíróság elismerte, hogy az állam és az egyén kapcsolatában hangsúlyos szerepe van az állam területén való tartózkodásnak, amely szintén a fenti gondolatokat támasztja alá a belügyminisztériumi rendelettel kapcsolatban.⁵⁵

A szlovák Parlament 2022. február 15. napján fogadta el a fent ismertetett állampolgársági törvénynek a módosítását, amely a kialakult szituáción annyiban változtatott, hogy a módosításban foglaltak alapján megtarthatja a szlovák állampolgárságát az, aki a külföldi állampolgárság megszerzésekor már legalább 5 éve annak az államnak a területén tartózkodik, amelynek állampolgárságát megszerezte és ezt hivatalos dokumentummal igazolni is tudja. Nem veszíti el továbbá az állampolgárságát az a kiskorú sem, akinek a szülője szlovák állampolgár marad, illetve aki a külföldi állampolgárságát házasságkötés vagy örökbefogadás útján szerezte, amit szintén igazolni szükséges.⁵⁶ A fenti szabályok alapján közvetetten, de egyértelműen beazonosítható, hogy továbbra is a Szlovákiában élő magyarság a célpontja a kettős állampolgárság elé akadályt gördítő szlovák törvényhozásnak.⁵⁷

II. KONKLÚZIÓ

Az eddig említettek alapján megállapítható tehát, hogy a megfosztott szlovákiai magyarok többségének helyzetén mit sem javít a rendelet, hiszen ők állandó magyarországi lakóhely hiányában, azaz szülőföldjükön élve és dolgozva szereztek meg az anyaországi állampolgárságot. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy még a belügyminisztériumi rendelet alapján sem kaphatják vissza szlovák állampolgárságukat, mivel a magyar kedvezményes honosításnak *ab ovo* nem volt feltétele a magyarországi lakóhely megléte. Ezzel a rendelet tulajdonképpen az egyén és az állam közötti jogi kötelekként értelmezi az állampolgárságot.

A korábban ismertetett Nottebohm-ügyben kifejtettekkel szemben Szlovákia paradox módon pontosan az ítéletnek az észszerűségét, logikáját invertálja, hiszen éppen azon, szlovák állampolgárságuktól megfosztott személyeknek biztosítja az állampolgárság könnyített visszaszerzését a rendelettel, akik nem otthon, Szlovákiában, hanem egy másik, idegen államban rendelkeznek tartózkodási hellyel és ezáltal ahhoz fűzik élő köteleküket is.

A Belügyminisztérium (Ministerstvo vnútra) statisztikája alapján 2010. 7. 17-től 2022. 12. 05-ig 4373 ember veszítette el szlovák állampolgárságát az állampolgársági törvény miatt. A meglepő azonban az, hogy a cseh állampolgárság felvétele miatt 1019-an, német 1013, osztrák 687, brit 454, amerikai 231 és „csak” ez után jönnek a magyarok 157 személy vonatkozásában.⁵⁸

A fentiekben összefoglaltak vonatkozásában megállapítható, hogy a magyar állam által a magyar külhoni kisebbség részére nyújtott kedvezményes honosítási szabályaira adott

⁵⁴ Török, 2020. 147-155. o.

⁵⁵ Gyeney, 2020. 71-72. o.

⁵⁶ Az állampolgársági törvény módosítása nem enyhítés, inkább szigorítás.

⁵⁷ Fiala-Butora, 2020. 157. o.

⁵⁸ Négy és félezerhez közelít a szlovák állampolgárságukat az állampolgársági törvény miatt elveszítők száma.

szlovák törvényalkotási válasz, nem kizárólag a magyar kisebbség „életét nehezítette meg”. Javarészt a magyartól eltérő állampolgárságot megszerző szlovák állampolgárok is kárvallottjai lettek a szlovák állam által hatályba léptetett, kettős állampolgárságot gátló rendelkezéseknek. A Szlovákia által nem szándékosan kiváltott joghatások megoldására készült elsőként a Belügyminisztérium fentebb ismertetett 2015-ös rendelete, illetve ugyanezen okból fogadta el a Parlament 2022. februárban a szintén citált állampolgársági törvény módosítását. Összességében ezekből a lépésekből hasonló konzekvenciák vonhatók le, mint az 2010. évi jogalkotásból, mégpedig az, hogy a kisebbségi jogok sérülnek általa. Ahogy az fentebb kifejtésre került az Európai Unió joggyakorlatával és általában véve a nemzetközi jog esetgyakorlatával megy szembe a szlovák állam a kettős állampolgárság intézményével kapcsolatos jogszabályi környezet kialakítása során. Egyértelműen a nemzetközi jogban és különösen az uniós jogban kifejtett jogelvekkel – pl.: az állampolgárság körében az állam területén tartózkodás az állam és az egyén kapcsolatának meghatározó tényezője – ellentétes a szlovák felfogás e tekintetben, azonban sajnálatos módon e jogsérelem szignifikáns korrigálására sem a szlovák Alkotmánybíróság, sem a nemzetközi fórumok előtt ez idáig nem került sor.

Alapvetően az adott országok feladata lenne, hogy a területükön élő nemzeti kisebbségeknek biztosítsák ezen közösségek fennmaradását és gyarapodását. A nemzeti szint felett helyezkednek el a különböző bilaterális államközi szerződések és a multilaterális európai egyezmények, amelyeknek kereteit főleg az Európa Tanácsa (*Az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről Szóló Keretegyezménye, Európai Szociális Charta; Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája*), az Európai Unió különböző intézményei (Parlament, Tanács, Régiók Bizottsága, stb.), az EBESZ és az ENSZ biztosítja. Kifejezetten az önrendelkezéshez való jogot igazolja például az Európa Tanács 1334/2003 számú határozata, ahogy arra maga a cím is utal: „*Az autonóm régiók pozitív tapasztalatai, mint a konfliktusok megoldásának lehetséges eszközei Európában.*” A kisebbségi jogok érvényesítésének azonban nem csupán nemzeti vagy nemzetközi intézmények útján lehet érvényt szerezni. Az Európai Nemzeti Kisebbségek Föderatív Uniója (FUEN), amely az európai őshonos nemzeti kisebbségek jogainak védelmezőjeként, azok civil társadalmi képviselőjeként határozza meg magát és látja el képviselőtömbjét regionális, országos és különösképpen európai szinten. De facto a kezdeményezésüknek tekinthető a „*Minority SafePack*”, amelynek előkészítésén 2011-óta dolgozik a FUEN, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség, a Dél-Tiroli Néppárt és az Európai Kisebbségek Ifjúsági szervezetének tagjaiból álló munkacsoport. A csomag az európai nemzeti kisebbségek illetve a regionális és kisebbségi nyelvek védelmét és népszerűsítését célzó intézkedéseket és szabályokat tartalmaz. Célja, hogy az Unió egy jogi csomagot fogadjon el a kisebbségek védelmére és támogatására nézve.⁵⁹ A Szlovákiában élő magyar kisebbség számára azért lehet fontos ez a kezdeményezés, mert a kisebbségek által átélt jogsérelmek ezáltal még inkább előtérbe kerülnek, és ezáltal a más ügyekben megjelenő diszkriminációval szemben nagyobb politikait támogatottságra lehet szert tenni.

Hasonlóan a kisebbségi jogok érvényesítését szolgáló eszközök között említésre méltó a tagállamok monitoroztatása és az árnyékjelentések készítése egyaránt. Mindkettő fontos eszköze a kisebbségi jogok érvényesítése céljából. A monitorizáló folyamatok egyébként könnyedén kijátszhatóak, ugyanis a tagállamok jóval előre értesülnek az ellenőrző tevékenységről, nem készítik elő idejében a jelentéseket és komolyabb szankciókkal sem

⁵⁹ FUEN, *Minority SafePack* - Európai Polgári Kezdeményezés.

sújtják az érintett, jogsértő tagállamokat. A Nemzeti Jogvédő Szolgálat jogvédői azonban – Morvai Krisztina és Gaudi-Nagy Tamás vezetésével és finanszírozásával – minden évben megtartják monitorozós útjukat, amelynek nagy előnye, hogy bejelentés nélkül, váratlanul érkeznek a jogvédők az érintett államokba megtapasztalni és felmérni a vitás jogi állapotokat az ott élő magyarság aspektusából. Tulajdonképpen ezeknek a monitorozós küldetéseknek vagyok a részese jómagam is 2016-óta. Többek között felmértük az emberi és kisebbségi jogok érvényesülését Délvidéken, Kárpátalján és Felvidéken egyaránt, amelyről egy rövid beszámoló is megtalálható az NJSZ honlapján.⁶⁰ Szintén a kisebbségi jogok védelmét tűzte ki céljául a 2012 óta működő Kisebbségi Jogvédő Intézet, akik egyrészt jogi segítséget nyújtanak az egyéni ügyekben a magyarságuk miatt hátrányt szenvedettek számára, másrészt tevékenységükkel társadalmi szinten kiállnak és segítik a Kárpát-medencében kisebbségbe szorult magyar közösségeket.⁶¹ Az elmúlt évtizedekről összefoglalóan megállapítható, hogy a kisebbségi jogok a nemzetközi jog területén jelentős fejlődésen mentek keresztül és mind nagyobb elismertséget kaptak. Különösen igaz ez az egyes nemzetközi fórumokra (ENSZ, Európai Unió, Európa Tanács stb.) és ezáltal az egyes államoknak – amelyek önmaguktól hajlamosak ezeknek az elveknek az alacsonyabb fokú gyakorlására – is nagyobb hangsúlyt szükséges fektetniük a kisebbségekkel való bánásmódra. Ennek a tendenciának a következő időszakban is folytatódnia szükséges, remélhetőleg ez azt is jelenti, hogy a szlovák állam területén élő magyar kisebbség helyzete is pozitív irányba mozdul el és a kettős állampolgársággal kapcsolatos helyzetük rendeződik, amihez azonban elengedhetetlen az egyes nemzetközi testületek és jogvédő szervezetek fáradhatatlan és előre mutató munkája.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ANDERSON, BENEDICT (1983): *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London, Verso.
- BROCHMANN, GRETE – SELAND, IDUNN (2010): *Citizenship policies and ideas of nationhood in Scandinavia*. *Citizenship Studies*. 14 (4). 429-443.
- BRUBAKER, ROGERS (2004): *Ethnicity without groups*. Cambridge, Harvard University Press.
- BRUNNER, GEORG (2001): *Citizenship and Protection of Minorities in Eastern Europe*. In: *International and national law in Russia and Eastern Europe*. Netherlands, 113-138.
- CONCHA GYÓZÓ (1928): *Hatvan év tudományos mozgalmi között*. MTA, Budapest, I. kötet, 620.
- HALL, STUART (2002): *Political Belonging in a world of multiple identities*. In: Vertovec, Steven and Cohen, Robin: *Conceiving Cosmopolitanism: Theory, Context and Practice*. Oxford, University of Oxford Press. 2002. 25-31.
- FIALA-BUTORA JÁNOS (2020): *Dual Citizenship in Slovakia – an Internationally Protected Human Right?* In: *Magyarok Jogvédelme a Kárpát-medencében*, Kisebbségi Jogvédő intézet 157.
- GANCZER MÓNIKA (2011): *A határon túli magyarok kettős állampolgárságának nemzetközi jogi és belső jogi aspektusai: a kollektív elvesztéstől a kollektív megszerzésig*. *Külvilág*, 8. évfolyam, 1-2.sz., 74-79.

⁶⁰ Beszámoló a Nemzeti Jogvédő Szolgálat és dr. Morvai Krisztina EP képviselő felvidéki jogi monitorozó útjáról. 2016. november 16-20.

⁶¹ Kisebbségi Jogvédő Intézet honlapja

- GERARD RENÉ DE GROOT – MAARTEN P. VINK: Loss of Citizenship Trends and Regulations in Europe 6-13.
- GYENEY LAURA (2020): Az Európai Unió Bírósága legújabb állampolgársági tárgyú döntésének tanulságai, a szlovák állampolgársági szabályozásra tekintettel, In: Kisebbségvédelem, II. szám, 54-56
- GYENEY LAURA (2020): Uniós polgárság a nemzeti jogrendek kontextusában. In: Iustum Aequum, Salutare, 2020/3., 6-7.
- GYENEY LAURA (2020): Az Európai Unió Bírósága legújabb állampolgársági tárgyú döntésének tanulságai, a szlovák állampolgársági szabályozásra tekintettel., In: Kisebbségvédelem, II. szám, 71-72.
- JUDR. NAGY TIBOR (2017): Állampolgárság, nyelvhasználat és szimbólumok a szlovákiai magyarok esetében. In.: Magyarok jogvédelme a Kárpát-medencében. Kisebbségi Jogvédő Intézet
- KÁNTOR ZOLTÁN (2004): The Concept of Nation in the ECE „Status” Laws. *Central European Political Science Review*. 5(16). 29-39.
- KOVÁCS PÉTER (2011): Nemzetközi Közjog. Osiris, Budapest, 106-107.
- KUSÁ, DAGMAR (2009): The Slovak question and the Slovak Answer: Citizenship During the Quest for National Self-determination and After. In. BAUBÖCK, RAINER – PERCHINING, BERNHARD – SIEVERS, WIEBKE: *Citizenship Policies in the New Europe*. Amsterdam, Amsterdam University Press. 275-304.
- OSZTOVITS ANDRÁS (2008): Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata I. *Complex Kiadó, Budapest, 68.*
- SCHIFFNER IMOLA: Kettős állampolgárság az Európai Unióban. Letöltés helye: http://acta.bibl.u-szeged.hu/45300/1/juridpol_078_577-602.pdf, (Letöltve: 2023. február 23.)
- SMITH, ANTONY (1991): *National Identity*. London, Penguin Books.
- SONNENVELD PÁL (2014): Állampolgárság, idegenjog. In: KENDE TAMÁS – VALKI LÁSZLÓ – NAGY BOLDIZSÁR – SONNEVEND PÁL: *Nemzetközi Jog*, Budapest, Complex Kiadó, 514-515.
- TAJFEL, HENRI (1978): *Differentiations between social groups*. Chicago, Academic Press.
- TILLY, CHARLES (1966): *Citizenship, Identity and Social History*. Cambridge, Cambridge University Press.
- TÓTH JUDIT (2015): The ‘Genuine Link’ Principle in Nationality Law. In: LÁNCOS PETRA LEA - VARGA RÉKA - MOLNÁR TAMÁS - SZABÓ MARCEL (szerk.) *Hungarian Yearbook of International Law and European Law 2014*. Utrecht: Eleven International Publishing. 45-56.
- TÖRÖK ÁKOS (2020): Mit ér az állampolgár, ha magyar? Szlovákia Belügyminisztériumának 1/2015-ös rendelete és a kettős állampolgárság kérdése, In: Kisebbségvédelem, II. szám, 145-147.
- TÖRÖK ÁKOS (2020): Mit ér az állampolgár, ha magyar? Szlovákia Belügyminisztériumának 1/2015-ös rendelete és a kettős állampolgárság kérdése, In: Kisebbségvédelem, II. szám, 147-155.
- TURI ÁDÁM: Egy évtizede döntés nélkül – a kettős állampolgárság és a szlovák alkotmánybíróság. Letöltés helye: <https://arsboni.hu/egy-evtizede-dontes-nelkul-a-kettos-allampolgarsag-es-a-szlovak-alkotmanybirosag/> (Letöltve: 2023. február 23.)

VÖRÖS IMRE (2012): Néhány gondolat az uniós polgárság intézményéről. Jogelméleti szemle 2012/2. – 238.

Jogforrások

- 38/1993 Z.z. o organizácii ústavného súdu slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. 4.§ (4)./A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának szervezéséről, az előtte folyó eljárásokról és a bírák álláspontjáról.
- 40/1993 Z. z. (1) Štátne občianstvo Slovenskej republiky možno stratit' a) prepustením zo štátneho zväzku Slovenskej republiky na vlastnú žiadosť, b) nadobudnutím cudzieho štátneho občianstva na základe výslovného prejavu vôle./A Szlovák Köztársaság állampolgársága elveszhet: a) a Szlovák Köztársaság állami uniójának a saját kérésre, b) külföldi állampolgárság megszerzése által
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky. II. ÚS 23/96./A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának megállapítása
- A Szlovák Alkotmánybíróság határozata: PL. ÚS 11/2012-137 (Uznesenie)
- Slovenská Republika, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky. PL. ÚS 11/2012-137.: Návrh skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky zamietá.. Letöltés helye: <https://www.ustavnysud.sk>; letöltés ideje: 2019.05.16.
- 40/1993 Z. z.: Zákon o štátnom občianstve Slovenskej republiky z 19. januára 1993./A Szlovák Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény
- 460/1992 Zb.: ústava Slovenskej republiky z 1. septembra 1992./A Szlovák Köztársaság Alkotmánya
1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról
- Nariadenia Ministrestva vnútra Slovenskej republiky z 9. januára 2015 o udelovaní štátneho občianstva Slovenskej republiky z osobitnych dovodov/ A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának 2015. január 9-i rendelete a Szlovák Köztársaság állami állampolgárságának különleges okokból történő megadásáról. Letöltés helye <https://www.mzv.sk>; (Letöltve: 2019.05.20).
- Tlačová informácia č. 70/2014. Stanovisko predsedníčky Ústavného súdu/ Az Alkotmánybíróság elnökének véleménye
- Zákon c. 70/1997 Z.z. o zahraničných Slovákoch a o zmene doplnení niektorých zákonov zo 14. februára 1997./Törvény a külföldi szlovákokról és az egyes törvények módosításáról.
- Predpis č. 250/2010 Z.z. Zákon, ktorým sa mení a dopľňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov./250/2010. Sz. a Szlovák Köztársaság Tanácsának törvényét módosító és kiegészítő törvény. 40/1993 sz. a Szlovák Köztársaság állampolgárságáról
- International Court of Justice: Nottebohm case. 1955. Letöltés helye: <http://www.icj-cij.org>; (Letöltve: 2019.05.20).
- C-369/90 Mario Vicente Micheletti és mások v. Delegacion del Gobierno en Cantabria (1992)

Egyéb források

- Stanovisko predsedníčky Ústavného súdu Slovenskej republiky k medializovaným informáciám v súvislosti s rozhodnutiami ústavného súdu v konaniach o súlade zákona o štátnom občianstve a zákona o ústavnom súde vyhlásenými 17. septembra 2014./ A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének véleménye az Alkotmánybíróságnak az állami állampolgárságról szóló törvény és az Alkotmánybíróságról szóló törvény betartására vonatkozó eljárásban hozott határozatairól szóló, 2014. szeptember 17-én közzétett médiabeszámolókról. Letöltés helye: <https://www.ustavnysud.sk>; (Letöltve: 2019.05.20.)
- FUEN, MinoritySafePack- Európai Polgári Kezdeményezés. Letöltés helye: <https://www.fuen.org>; (Letöltve: 2019.05.21.)
- Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, Strata obcianstva SR, verejná správa / A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma, Közösségi ügyek elvesztése, közigazgatás. Letöltés helye: www.minv.sk; (Letöltve: 2019.5.15.)
- Memorandummal fordulnak a szlovák kormányhoz az állampolgárságuktól megfosztottak. Letöltés helye: www.hirek.sk; (Letöltve: 2019.05.15.)
- Négy és félezerhez közelít a szlovák állampolgárságukat az állampolgársági törvény miatt elveszítőik száma. Letöltés helye: <https://www.ma7.sk>, (Letöltve: 2023.01.12.)
- Az állampolgársági törvény módosítása nem enyhítés, inkább szigorítás. Letöltés helye: <https://www.uj szo.com>, (Letöltve: 2023.01.11.)
- A szlovák alkotmánybíróság elutasította az állampolgársági törvénnyel kapcsolatos beadványt.- címszó alatt közölte a PestiSracok internetes hírportál. Letöltés helye: <https://pestisracok.hu>; (Letöltve: 2019.05.16.)
- A Petíció szövege. Letöltés helye: <http://www.epetition2.ep.parl.union.eu>; (Letöltve: 2019.05.15.)
- „Rozhodli sme sa prijať nariadenie ministra vnútra, ktoré bude odstraňovať tvrdosť tohto zákona. Ľuďom, ktorí získali občianstvo cudzieho štátu na základe trvalého pobytu, budú po prijatí a posúdení ich žiadosti občianstva v záujme Slovenskej republiky vrátené,“ povedal minister Kaliňák./Úgy döntöttünk, hogy a belügyminiszter olyan rendeletet fogad el, amely megszünteti e törvény szigorát. Azoknak a személyeknek, akik állandó tartózkodás alapján szereztek meg egy idegen állam állampolgárságát, a Szlovák Köztársaság érdekében a kérelmük elfogadása és elbírálása után visszaállítják az állampolgárságukat” - mondta Kaliňák miniszter. Letöltés helye: <https://spravy.pravda.sk>; (Letöltve: 2019.05.20.)
- Az EP Petíciós Bizottsága zárt ülésen tárgyalt- címszóval számolt be róla a Duna TV, Híradó, 2013. május 27. Letöltés helye: <https://www.mediaklikk.hu/duna/> (Letöltve: 2019.05.15.)
- „Nadálej je pre nás dôležitý, tak dostal v rámci športovej výnimky občianstvo späť,“ vraví Kaliňák. Letöltés helye: <https://spravy.pravda.sk>; (Letöltve: 2019.05.20.)
- „Každú žiadosť môžeme posúdiť individuálne s minimálnym nárokom na administratívnu záťaž na ľudí,“ objasnil minister. Letöltés helye: <https://spravy.pravda.sk>; (Letöltve: 2019.05.20.)
- A Jogsegélyszolgálat 2019-es tevékenységéről. Letöltés helye: <https://jogsegely.sk/a-jogsegelyszolgalat-2019-es-tevekenysegerol/> (Letöltve: 2023. február 23.)